

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінансова стійкість банківської системи»

Рівень вищої освіти:	<u>Третій (освітньо-науковий)</u>
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
Освітня програма:	<u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2021-2022 н.р., семестр 1</u>
Курс (рік навчання)	<u>2</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>4</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>вибіркова</u>

Лектор курсу	Катерина Мельник
Профайл лектора	https://finance.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/melnik-katerina-mikolaivna.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	kate_melnyk@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=162
Адреса кафедри	м. Умань, вул. Глібка 17, корпус

Місце дисципліни в освітній програмі

Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування» https://finance.udau.edu.ua/assets/files/doktor-filosofii/onp/onp-doktor-filosofii-072-2021.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	– здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові наукові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження; – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; – здатність спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професійних груп у національному та міжнародному контексті.
Перелік фахових компетентностей (СК)	– здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку банківської справи у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами організації управління фінансовою стійкістю банку та методів оцінювання фінансової стійкості банку; – здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку банківської справи у поєднанні з дослідницькими інструментами аналізу фінансової стійкості банку та розробляти антикризові заходи щодо її забезпечення; – здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку банківської справи у поєднанні із здатністю приймати рішення щодо оптимізації діяльності банківської установи в частині забезпечення

	фінансової стійкості банку; – уміння використовувати фундаментальні закономірності розвитку банківської справи у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами забезпечення фінансової стійкості банку і монетарного регулювання для здійснення професійної та наукової діяльності.
Перелік програмних результатів навчання (ПР)	– демонструвати знання теоретичних та практичних засад організації управління банківською стабільністю, чинників, що її забезпечують, методів оцінювання діяльності комерційних банків за допомогою фінансових показників; – вміти виконувати необхідні розрахунки формування резервів для покриття можливих втрат у відповідності із наявною вихідною банківською звітністю; – вміти вибирати стратегії управління активами і пасивами та політики управління ліквідністю банків, способів захисту від ризику; – здійснювати аналіз та економічну оцінку одержаних результатів та робити обґрунтовані висновки; – набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності у поєднанні із здатністю приймати рішення щодо оптимізації діяльності банківської установи в частині забезпечення фінансової стійкості банку.
Опис дисципліни	
Структура навантаження студентів	Кількість годин – 120 Кількість лекційних годин – 12 Кількість практичних занять – 10 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 98 Форма підсумкового контролю – екзамен
Методи навчання	тематичні лекції; практичні і семінарські заняття із вирішення професійно-орієнтованих завдань; інтерактивні заняття; індивідуальні заняття із підготовкою презентацій, есе консультації з викладачем; самонавчання на основі конспектів та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.
Мета курсу	вивчення методологічних та методичних питань організації управління банківською стабільністю, чинників, що її забезпечують, методів оцінювання діяльності комерційних банків за допомогою фінансових показників, вибору стратегії управління активами і пасивами та політики управління ліквідністю банків, способів захисту від ризику.
Завдання курсу	– вивчення економічної сутності та класифікації фінансової стійкості банків; – розуміння основних підходів до формування стратегії управління фінансовою стійкістю банків; – оволодіння методами та прийомами оцінювання фінансової стійкості банків; – застосування інструментів при забезпеченні стабільності банківської системи та державного регулювання банківської системи.
Зміст дисципліни	

Тема 1	Економічна сутність фінансової стійкості банків та фактори впливу на неї.								
Тема 2	Основи організації управління фінансовою стійкістю банків.								
Тема 3	Системи та методи оцінки фінансової стійкості банків.								
Тема 4	Стратегія управління пасивами і активами комерційного банку.								
Тема 5	Інструменти монетарного регулювання банківської діяльності.								
Тема 6	Регулювання центральним банком діяльності банківських установ для забезпечення їх фінансової стійкості.								
Політика дисципліни									
Організація навчання	Регулярне відвідування лекцій, активна участь на практичних заняттях, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи. Організація навчання відбувається згідно розкладу http://mkr.udau.edu.ua/								
Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (екзамену) здобувач може набрати максимально 70 балів.								
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки презентацій, есе та самостійної роботи студента, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату. Дотримання положень «Кодексу академічної доброчесності УНУС» доступний за посиланням: https://mon.udau.edu.ua/assets/files/normativni/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-unus-2019-1.pdf								
Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форми									
	Змістовий модуль 1						Поточний контроль	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Всього	70						70	30	100
Теми	T 1	T 2	T3	T4	T 5	T 6			
Кількість балів за змістовими модулями	4	10	10	10	10	10			
у т.ч. за видами робіт									
- практичні заняття		6	6	6	6	6			
- виконання СРС	4	4	4	4	4	4			
написання модульних завдань	16								

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форми								
	Змістовий модуль 1						Поточний контроль	Підсумковий контроль
Всього	40						70	30
Теми	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6		
Кількість балів за змістовими модулями								
у т.ч. за видами робіт								
- практичні заняття			6	6				
- виконання СРС			4	4				
Написання модульних завдань	20							
Контрольна робота	30							

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аналіз банківської діяльності: підручник / А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М.Кочетков та ін.: за ред. А.М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2010. 599 с.
2. Аналіз діяльності комерційного банку за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця та проф. А.М.Герасимовича. Житомир: ПП «Рута», 2001. 384 с.
3. Зверяков М. І., Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 520 с.
4. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств: навч. посіб. К.: Вид. дім «Скарби», 2001. 336 с.
5. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2018. 486 с.
6. Кочетков В.Н. Анализ банковской деятельности: Теоретико-прикладной аспект. К.: МАУП, 1999. 192 с.
7. Кульчицька Р.Б., Щибиволок З.І. Аналіз фінансово-господарської діяльності комерційного банку: збірник задач / Під ред. проф. Р.І. Тиркала. Тернопіль: ТАНГ, 1996. 50 с.
8. Панова Г.С. Анализ финансового состояния коммерческого банка. М.: Инфра-М, 1996. 425 с.
9. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2003. 347 с.

10. Примостка Л. Управління активами і пасивами комерційного банку. Вісник НБУ. – 2020. №2. С. 39-44.
11. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: Сучасні концепції, методи та моделі. К.: КНЕУ, 2002. 316 с.
12. Раєвський К., Раєвська Т. Методичні рекомендації щодо економічного аналізу діяльності комерційного банку. Вісник НБУ. 2019. №3. С. 31-42; №4. С. 35-48.
13. Тиркало Р.І., Щивоблок З.І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг: навч. посібник. К.: Слобожанщина, 2019. 236 с.
14. Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н. Финансовый анализ в коммерческом банке. М.: Финансы и статистика, 2000. 256 с.
15. Щибиволок З.І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. – 2-ге вид. К.: Знання, 2007. 311 с.

Нормативно-правова база

16. Господарський кодекс України № 436–IV від 16.01.2003 р. Дата оновлення: 16.10. 2020.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
17. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: затв. постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22. Дата оновлення: 31.01. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
18. Інструкція про порядок виконання контролю та отримання ліцензії по експортним, імпортним та лізинговим операціям: затв. постановою Правління НБУ від 24.03.1999 р. № 136. Дата оновлення: 07.02. 2019. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/reg3631?an=250&ed=2000_07_20.
19. Інструкція про порядок відкриття, використання та закриття рахунків у національній та іноземній валюті: затв. постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492. Дата оновлення: 03.09. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.
20. Інструкція про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями: затв. постановою Правління НБУ від 24.03.1999 р. № 136. Дата оновлення: 07.02. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0338-99>.
21. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно–обмінних операцій на території України: затв. постановою Правління НБУ від 12.12.2002 р. № 502. Дата оновлення: 07.02. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>.
22. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: затв. постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368. Дата оновлення: 24.12. 2020.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
23. Конституція України: Закон України №254к/96-ВР від 28.06.1996 р. Дата оновлення: 01.01. 2020.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
24. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000. № 2121–III. Дата оновлення: 03.07. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
25. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. Дата оновлення: 24.10.01. 2020.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
26. Про заставу : Закон України від 02.10.1992 р. № 2654–XII Дата оновлення: 13.02. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
27. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : затв. постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148. Дата оновлення: 01.01. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.
28. Про затвердження Положення про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті та в гривнях: затв. постановою Правління НБУ від 26.03.1998 № 118. Дата оновлення: 07.12. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-98>.
29. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затв. Постановою

правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615. Дата оновлення: 01.01. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>.

30. Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: затв. постановою Правління НБУ від 11.12.2014 № 806. Дата оновлення: 10.09. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14>.

31. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів : затв. Постановою правління НБУ від 05.11.2014 р. № 705. Дата оновлення: 10.12. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>.

32. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. №898–IV. Дата оновлення: 14.07. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15>.

33. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679–XIV. Дата оновлення: 01.01. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

34. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374–III. Дата оновлення: 13.02. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.

35. Про організацію формування та обігу кредитних історій : Закон України від 23.06.2005 р. № 2404-IV. Дата оновлення: 13.02. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>.

36. Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS: затв. Постановою правління НБУ від 08.05.2002 р. № 171. Дата оновлення: 10.12. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02>.

37. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02. 2012 р. 4452-VI. Дата оновлення: 16.08. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

38. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні затв. постановою Правління НБУ від 15.12.2017 № 803-рш. Дата оновлення: 14.01. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17>.

39. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР. Дата оновлення: 16.01. 2004. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-vr

40. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. Дата оновлення: 24.09. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

Додаткова

41. Вітлинський В., Пернарівський О. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку. *Банківська справа*. 2020. № 6. С. 48–51.

42. Вольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Серія Економічні Науки*. 2015. №10(1). С. 178-181.

43. Дзедзик І.Б. Місце ризиків у системі фінансового моніторингу операцій банківської установи. *Регіональна економіка*. №4. 2018. С.109.

44. Козоріз М.А., Лис І.М. Основні напрями підвищення рівня капіталізації і ліквідності банківських установ. *Регіональна економіка*. №2. 2019. С. 95.

45. Кот О. Прогнозування фінансового стану банків з метою попередження їх банкрутства. *Вісник НБУ*. 2018. С.34.

46. Мельник К.М. Роль кредитної політики при визначенні пріоритетних напрямів розвитку банківської діяльності. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2017. №1 (32) С.65-69.

47. Мельник К.М. Сучасний стан забезпечення та напрями підвищення рівня фінансової безпеки банківського сектора економіки України // *Гармонізація фінансово-економічного середовища України в комунікативному просторі* : монографія / під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2021.С. 248-278.

48. Мельник К.М. Фінансова стійкість комерційного банку та механізм її забезпечення // *Соціально-економічні засади розвитку економіки України*: колективна монографія під ред. д.е.н., проф. О.О. Непочатенко (Част. 2). Умань: Видав. «Сочінський М.М.», 2016. С.95-100.

49. Мельник К.М., Колотуха С.М. Формування та вплив кредитного портфеля на кредитний ризик комерційного банку (на прикладі ПАТ КБ «ПриватБанк») : зб. наук. праць

Уманського НУС / Редкол. : О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Ред. вид. відділ Уманського НУС, 2017. Вип. 90. Ч. 2: Економічні науки. С. 105-115.

50. Мельник К.М., Улянич Ю.В. Стан та тенденції розвитку банківського регулювання та нагляду в Україні // *Гармонійний розвиток економіки України в умовах трансформаційних перетворень*: колект. моногр. / під ред. д.е.н., проф. О.О. Непочатенко. Умань: вид.«Сочінський М.М.», 2021. С. 59-67.

51. Микитчин І.І. Закордонний досвід оцінки фінансової стійкості банків. *Регіональна економіка*. №3. 2008. С.133.

52. Непочатенко О.О., Мельник К.М. Банківські операції: навч. посіб. Вінниця, ПП «ТД «Едельвейс і К», 2013. 320 с.

53. Непочатенко О.О., Мельник К.М., Гузар Б.С. Сучасні проблеми і перспективи розвитку банківського кредитування малого бізнесу в Україні: *збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О.О. Непочатенко(відп. ред.) та ін. Умань: Видав. «Сочінський М.М.», 2019. Вип. 94. Ч. 2: Економічні науки. С. 5-17.

54. Непочатенко О.О., Мельник К.М., Прокопчук О.Т. Капіталізація банківської системи як основа стабільності економіки країни: зб. наук. праць Уманського НУС. / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Київ: видавн. «Основа», 2018. Вип. 92. Ч. 2: *Економічні науки*. С. 6-18.

55. Хіміч Н.О. Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків. *Регіональна економіка*. №3. 2018. С. 76.

56. Швець Н.Р. Ризики банківських установ: проблеми визначення та управління. *Регіональна економіка*. №4. 2008. С.97.

57. Berger, A. ; Klapper, L ; and Turk-Ariss, R. «Bank Competition and Financial Stability» *Journal of Financial Services Research*, 35(2009), 99-118. URL :<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6794>.

58. Lando D. Credit Risk Modeling: Theory and Applications: Theory and Applications. Princeton University Press, 2009. 328 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Банківське законодавство та регуляторна діяльність. URL:https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?ar t_id=65247&cat_id=36580
2. Дані фінансової звітності банків України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=6407
3. Інтернет-ресурс «Все про банки України» URL: www.uabanker.net
4. Інтернет-ресурс Асоціації українських банків. URL: www.aub.com.ua
5. Інтернет-ресурс позабіржової фондової торгової системи. URL: www.pfts.kiev.ua
6. Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL : www.aub.com.ua.
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://www.minfin. gov.ua>.
10. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <http://nbu.gov.ua>.
11. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL : <http://www.fv.gov.ua>.
12. Основні показники діяльності банків України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article? art_id=36807
13. Статистика індикаторів фінансової стійкості. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_ id=44575.
14. Форум банківських аналітиків. URL : www.bankir.ru.